

Ticari İşlerde Akdi Faiz ve Temerrüt Faizi

Prof. Dr. Hamdi Yasaman *

I. Faizin Tanımı, Hukuki Niteliği ve Türleri

Faiz, belirli bir meblağın, bu meblağın alacaklısına sağladığı “*medeni semere*” olarak tanımlanmaktadır. Asıl alacağa bağlı *fer'i* bir borçtur ve hukuki mukadderatı itibarıyla ana para alacağını takip eder. Faiz talebinin hukuki temelini açıklayan üç teori mevcuttur:

Bunlardan ilki, alacaklının, alacağını tahsil edemediği için finansal piyasalardan borçlanıp zarara uğrayacağını kabul eder ve bu nedenle faiz talebini fiili zararın (“*dammum emergens*”) bir parçası olarak görür.

İkinci teori, alacaklının alacağını elde edemediği için parasını işletmek suretiyle kazanabileceği geliri esas alır ve faizi yoksun kalınan kazanç (“*lucrum cessans*”) içerisinde mütalaa eder.

Üçüncü ve son yaklaşım ise, borçlunun ödemeyi zamanında yapmaması nedeniyle alacaklının aleyhine haksız olarak zenginleştiğini ve elde etmesi muhtemel tutarı alacaklıya ödemesi gerektiğini kabul eden sebepsiz zenginleşme (“*negotiorum gestio*”) görüşüdür.

Bilindiği üzere, faizin türleri bakımından çeşitli ayrımlar yapılmaktadır. Bu ayrımlar çerçevesinde, faiz;

- Taraflarca sözleşmede kararlaştırılmış olup olmamasına göre: *akdi faiz/ kanuni faiz*,
- Vadeye kadar ya da vadeden itibaren işletilmesine göre: *kapital faizi/ temerrüt faizi*,
- Asıl alacağın temelinde bulunan ilişkinin niteliğine ve uygulanacak faiz oranına göre: *adi faiz/ ticari faiz*,
- Faizin ana paraya eklenerek yeniden faiz işletilip işletilmediğine göre: *basit faiz/ bileşik faiz*

şeklinde türlere ayrılmaktadır.

Kapital faizi, bir alacağa, akdi veya kanuni olarak *vadeye kadar* işletilen faizdir. Temerrüt faizi ise, zamanında ödenmeyen alacağa, *vadesinden sonra*, vadeyi geçen günler için işletilen faizi ifade eder.

Alacaklının zararı temerrüt faizinden az dahi olsa, akdi ya da kanuni temerrüt faizi ni talep etme hakkına sahiptir. Dolayısıyla, temerrüt faizi, alacaklının, aksi ispat olunamayan farazi zararının asgari oranda giderilmesine yönelik *maktu* ve *götürü* bir tazminat niteliğindedir. Temerrüt faizi talep edilebilmesi için *borçlunun kusurlu bulunmasına gerek yoktur*.

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı.

TTK md. 22 hükmü uyarınca, ticari işletmesi ile ilgili bir iş gören (avans veren ya da masraf yapan) tacir, arada faiz ödenmesine dair sözleşme bulunmasa dahi, ödeme tarihinden itibaren kapital (ve gereken hallerde temerrüt) faizi talep edebilir.

Yargıtay uygulamasında, kredi sözleşmelerinde; hesabın işletildiği sürece ve bir ödeme tarihi (vade) öngörülmüşse bu tarihe kadar hesaplanan faiz kapital faizi, hesabın kapatılmasından sonra işleyen faiz ise temerrüt faizi olarak kabul edilmektedir.

II. 3095 Sayılı Kanun'un Sistemi

1. Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nda Faize İlişkin Olarak Öngörülen Düzenlemelerin Akıbeti

3095 Sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un md. 5/II hükmü, BK ve TTK'nda temerrüt faizini düzenleyen hükümlerin uygulanmayacağını öngörmektedir. Dolayısıyla, 3095 sayılı Kanun, faiz konusunda "özel düzenleme" ("lex specialis") konumundadır.

Doktrindeki bir görüşe (Reisoğlu) göre ise, 3095 sayılı Kanun, BK ve TTK'ndaki faiz oranları ile ilgili hükümleri ilga etmemiş, sadece uygulanmalarını durdurmuştur. Enflasyonun düşmesi ve buna bağlı olarak 3095 sayılı Kanun'un yürürlükten kaldırılması halinde BK ve TTK'nda öngörülen hükümler yeniden uygulama alanı kazanabilirler. Bu görüşe göre, TTK md. 1461/II hükmünde ticari işler bakımından öngörülen iskonto faiz oranı, enflasyonun düşmesi ile birlikte yeniden uygulama alanı bulabilecektir.

2. Adi Faiz

Faiz ödemelerine ilişkin özel kanun ("lex specialis") statüsündeki 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un getirdiği sistem şu şekilde özetlenebilir:

TL Faiz Oranları (md. 1 ve md. 2):

- Adi İşlerde:

Sözleşmede akdi faiz kararlaştırılmamış ise yıllık yüzde 12'dir (md. 1/I),

(Bakanlar Kurulu, bu oranı aylık olarak belirlemeye, yüzde onuna kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir- md.1/II-1.1.2010 tarihinden itibaren yüzde 9 olarak uygulanmaktadır). Bu oran, hem kapital faizi hem de temerrüt faizi bakımından geçerlidir (md. 2/I ve 2/III).

Sözleşmede temerrüt faizinin kararlaştırılmadığı, yalnızca kapital faizinin kararlaştırılmış olduğu hallerde; sözleşmede kararlaştırılan kapital faizi kanunda belirtilen orandan yüksek ise, *temerrüt faizi akdi kapital faizinden az olamaz* (md. 2/III).

3. Ticari Faiz

Ticari işlerde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) kısa vadeli avans işlemleri için uyguladığı faiz oranı üzerinden talepte bulunulabilir.

TCMB'nin önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı **kanunda** öngörülen orandan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt **faizi** bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki **yılın**

31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha üzerinde farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur- md. 2/II).

Hem kapital faizi hem de temerrüt faizi bakımından ticari faiz (avans faizi) talebinde bulunabilme imkânı mevcuttur. Ticari faizin dava dilekçesinde açık ve net olarak talep edilmesi gerekir. Ticari faiz talebinde bulunulmadığı sürece, asıl olan adi faize hükmedilmesidir.

Ticari faizin, avans faizi olarak talep edilmesi gerekir. Uygulamada rastlanıldığı şekilde avans faiz oranının altında bir oran üzerinden (örneğin 3095 sayılı Kanunun eski haline paralel olarak reeskont faiz oranı üzerinden) talepte bulunulması halinde, "*taleple bağlılık*" ilkesi gereğince daha az olan bu oran çerçevesinde faiz hesabı yapılacaktır.

4. Yabancı Para Borçlarında Faiz

Sözleşmede daha yüksek kapital veya temerrüt faizi kararlaştırılmadığı takdirde, yabancı para borcuna işletilecek faizin hesaplanmasında, devlet bankalarının, *o yabancı para üzerinden açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı* esas alınır.

Bu düzenleme, hem kapital faizi hem de temerrüt faizi bakımından geçerlidir.

III. Bileşik Faiz Yasağı

Faizin anaparaya eklenerek bileşik faiz yürütülmesi kural olarak yasaktır: Kanuni kapital faizi ve temerrüt faizi hesaplanırken mürekkep faiz yürütülemez (3095 sayılı Kanun md. EK md. 104/III- BK md. 308/III).

Yasağın istisnaları: TTK'da bileşik faiz işletilmesine imkân tanınan haller saklıdır (3095 sayılı Kanun md. 3/II).

TTK, iki istisnai halde bileşik faiz işletilmesine imkân tanımaktadır (TTK md. 8/II):

- Cari hesap sözleşmelerinde,
- Borçlu bakımından ticari iş mahiyetini haiz olan karz (ödünç) akitlerinde,

devre itibarıyla üç aydan aşağı olmamak üzere, faizin ana paraya eklenerek tekrar faiz yürütülmesi ("*bileşik faiz*") şartı öngörülebilmektedir.

Ayrıca, faiz borcunun ödenmesinde temerrüde düşülmesi halinde, icraya ya da mahkemeye müracaat gününden itibaren de faize faiz işletilebilir (BK md. 104/I ve II). İcraya ya da mahkemeye müracaat tarihinden önce ise bileşik faiz işletilebilmesi mümkün değildir (EK md. 104/III).

Türk hukukunda, BK md. 104/I-II ve TTK md. 8/II hükümlerinde öngörülen istisnai hallerin dışında, bileşik faiz işletilmesi yasaktır. Bu yasağa aykırı sözleşme hükümleri, emredici hükme aykırılık nedeniyle geçersiz kabul edilirler (BK md. 308/III). Bu itibarla, bir cari hesap sözleşmesi ya da *borçlu bakımından* ticari iş niteliğinde bir karz (ödünç) akdi söz konusu olmadıkça, sözleşme ile dahi bileşik faiz kararlaştırılabilmesi mümkün değildir.

Meseleye bankacılık uygulaması açısından yaklaşıldığında;

- Ancak ticari krediler yönünden bileşik faiz uygulanabileceği (zira TTK md. 8/II hükmünde kredi işleminin mutlaka *borçlu bakımından* ticari olması aranmaktadır),

- Diğer kredi türleri bakımından ise bileşik faiz uygulanmasının mümkün olmadığı, ticari nitelikte olmayan kredilerin "Borçlu Cari Hesabı" adlı altında açılmalarının da bu durumu değiştirmeyeceği; zira, banka ile kredi müşterisi arasında karşılıklı alacaklılık durumu bulunmadığından, gerçekte hukuki anlamda (TTK md. 87 vd.) bir cari hesap ilişkisinin mevcut olmadığı, kredi için açılan hesabın "cari hesap" olarak isimlendirilmesinin bu gerçeği değiştirmeyeceği,
- Nitekim, tüketici kredileri ve kredi kartları yönünden, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un md. 10 ve 10A/II hükümleri ile bileşik faiz uygulanmasının açıkça yasaklandığı,
- Ticari kredilere bileşik faiz uygulanırken ise, faizin en az üçer aylık devrelerle ana paraya eklenmesi koşulunun mutlaka gözetilmesi gerektiği sonuçları ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada ise şu soru akla gelmektedir: Bankanın, söz konusu meblağı kredi olarak vermek için yurt dışından borçlandığı (örneğin sendikasyon kredileri vasıtasıyla) ve kendi alacaklısına bileşik faiz ödediği düşünülürken; acaba kendi kredi borçlusundan (ticari krediler dışında) bileşik faiz talep edememesi adil bir sonuç mudur?

IV. Haksız Fiilde Faiz

Akdi ilişkilerin dışında, haksız fiil halinde ödenmesi gereken tazminata uygulanacak faiz de incelenmelidir.

TTK md. 21/II hükmünde yer alan, bir taraf için ticari sayılan mukavelelerin diğer taraf için de ticari kabul edilecekleri yönündeki karine sözleşmelere özgüdür; haksız fiillere uygulanmaz. Bu itibarla, yalnızca haksız fiili yapan bakımından ticari nitelikte olan eylemlerden doğan tazminat yükümlülüğüne ticari faiz uygulanır (Yarg. 11. HD., 25.04.2006, E. 2005/4663 K. 2006/4648). Fiili ika eden taraf bakımından ticari olmayan haksız fiillerde ise ticari faiz talep edilemez.

Haksız fiil her iki tarafın da ticari işletmesi ile ilgili ise (örneğin haksız rekabet halleri), eylem fiili ika eden bakımından her halükarda ticari olacağından, yine ticari faiz talep edilebilir.

V. Vade Farkı

Uygulamada, taraflar arasındaki sözleşmede temerrüt faizi konusunda anlaşma bulunmadığı hallerde, borçlunun borcunu vadesinde ödememesi durumunda belirli bir oranda *vade farkı* ödeyeceğini öngören faturalar kullanılmaktadır. Vade farkı uygulanmasını öngören faturaya 8 gün içerisinde itiraz edilmemesi halinde ise, TTK md. 23/II hükmü uyarınca fatura içeriğinin bağlayıcı kabul edilip edilemeyeceği tartışması ortaya çıkmaktadır.

Bu mesele 27.06.2003 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararına konu olmuştur (E. 2001/1 K. 2003/1). Yarg. İBK Genel Kurulu, haklı olarak, taraflar arasında vade farkı (akdi temerrüt faizi) ödenmesi yönünde sözleşme bulunmayan hallerde; vade farkı içeren faturaya itiraz edilmiş olmasının, bu faturayı "vade farkı yönünden" bağlayıcı hale getirmeyeceğine karar vermiştir.

Gerçekten, vade farkı kaydı faturanın mutad içeriğine dahil değildir. Bu nedenle, süresinde faturaya itiraz edilmemiş olması vade farkının da kabul edilmiş olduğu anlamına gelmez. Zira, vade farkı "akdi temerrüt faizi" niteliğinde olduğundan, sözleşmede açıkça öngörülmüş olmadıkça uygulanabilmesi mümkün değildir.

VI. Temerrüt Faizini Aşan Zarar (Munzam Zarar)

Temerrüt faizi ile karşılanamayan zararın tazmini için, BK md.105 hükmünün sunduğu "Munzam Zarar" talebinde bulunma imkânından faydalanılabilir. Söz konusu hükme göre (BK md.105/1): "Alacaklının دچار olduğu zarar geçmiş günler faizinden fazla olduğu suratte borçlu kendisine hiçbir kusur isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe bu zararı dahi tazmin ile mükelleftir".

BK md. 105 hükmü, temerrüde düşen borçlunun temerrüt sonucu alacaklının uğrayacağı tüm zarardan sorumlu tutulacağını öngören BK md. 102/1 hükmündeki genel ilkenin, para borçlarına özel bir uygulamasından ibarettir. Başka bir ifadeyle, BK md. 102/1 hükmü (verme, yapma ya da yapmama) her çeşit borcu kapsarken, BK md. 105 ("munzam zarar") münhasıran para borçlarına özgü bir düzenleme öngörmektedir.

Şu halde, alacaklı borçlunun temerrüdü sonucunda bir zarara uğrar ve olayda tahakkuk eden temerrüt faizi tutarı bu zararı karşılamaya yetmezse; alacaklı BK md. 105 hükmü çerçevesinde temerrüt faizi ile karşılanamayan zararı için tazminat talebinde bulunma hakkına sahiptir.

- i) Alacağın elde edilmesine yönelik girişimlerden doğan masraflar,
- ii) Temerrüdün alacaklının kendi alacaklısı ile arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemesinden doğan zararlar,
- iii) Borçlu tarafından ödenmeyen paranın farklı kaynaklardan sağlanmasına yönelik masraflar,
- iv) Yoksun kalınan kar,
- v) Paranın alım gücünün azalmasından doğan zararlar,
- vi) Yabancı para borçları bakımından kur farkından doğan zararlar,

munzam zarar kavramı içerisinde yer alırlar.

"Munzam zarar" olarak isimlendirilen bu zararın talep edilebilmesi için gereken şartlar ise şunlardır:

- a) Alacaklının temerrüt faizi ile karşılanamayan bir zararının bulunması

Burada sözü edilen zarar miktarı, borç zamanında ifa edilmiş olsa idi alacaklının malvarlığının ulaşacağı durum ile borcun zamanında ifa edilmemesi nedeniyle malvarlığının içinde bulunduğu durum arasındaki farktan ibarettir.

- b) Munzam zarar ile temerrüt arasında uygun illiyet bağının bulunması

Zarar, genel hayat tecrübeleri ve olayların olağan akışı dikkate alındığında borçlunun temerrüdünden kaynaklanmaya elverişli olmalıdır

- c) Borçlunun kusursuzluğunu kanıtlayamamış olması

Borçlu kusurlu bulunmasa dahi temerrüt faizinden sorumlu tutulur. Ne var ki, borçlunun munzam zarardan sorumlu tutulabilmesi kusursuzluğunu ispat etmesine bağlıdır. Yasa karine borçlunun kusurlu bulunduğunu kabul eder; kusursuzluğunu ispat yükü borçluya aittir.

"Müspet zarar" niteliği taşıyan munzam zararın varlığını ve miktarını ispat yükü alacaklıya aittir. Alacaklının zararı ilk planda götürü bir tazminat niteliği taşıyan temerrüt faizi ile giderildiğinden, zarar miktarı temerrüt boyunca işlemiş bulunan toplam temerrüt faizi tutarından az veya ona eşit ise ortada tazmini gereken bir munzam zarar da bulunmaz. Dolayısıyla, *ancak zararın temerrüt faizi toplamından fazla olduğunun ispatı halinde* BK md. 105 hükmüne dayanılarak munzam zarar talebinde bulunulabilir.

İspat konusunda en büyük güçlük, paranın alım gücünün enflasyon nedeniyle düşmesinden doğan zararın ispatında yaşanmaktadır. Paranın alım gücünün düşmesinden doğan zararın munzam zarar olarak kabul edileceği Türk Hukuku'nda neredeyse oybirliği ile kabul edilmektedir (Barlas, Kartal, Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop, Akman, Kılıçoğlu, Uyar, Eren).

Temerrüt faizinin üzerinde kalan enflasyonun, munzam zararın varlığına ilişkin maruf ve meşhur bir vakia olarak HUMK md. 238/II ve MK md. 7 hükümleri çerçevesinde fiili bir karine teşkil edip edemeyeceği konusunda Yargıtay daireleri çelişkili kararlar vermiştir.

Yargıtay 11. HD.si, yerleşik içtihadı ile yüksek enflasyonun mevcut olduğu durumda munzam zararın somut delillerle kanıtlanmasına gerek olmadığını, paranın faiz oranlarının üstünde değer yitirdiği bir dönemde para borcunun temerrüdünden doğan *munzam zararın fiili bir karine olduğunu*, alacağını zamanında elde eden bir tacirin bunu bir an önce yatırıma yönlendirmesinin hayatın olağan akışına uygun bulunduğunu kabul etmiştir.

Buna karşılık, Yargıtay 15 ve 19. HD.'leri, bu yönde bir karine uygulanmasını reddetmekte ve paranın temerrüt süresince değer kaybetmiş olmasına dayanılarak munzam zararın tazmininin istenilmesi halinde, *zararın somut delillerle ispat edilmesi gerektiği* görüşünü savunmaktadırlar.

Bu içtihat ayrıklığını gidermek üzere toplanan İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 8.10.1999 tarih, 1997/2 E. ve 1999/1 K. sayılı kararı ile "*İçtihatların birleştirilmesine yer olmadığına*" karar vermiştir.

Bu yaklaşımın eleştiriye son derece açık olduğu ortadadır. Bu karardan sonra, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, 1999 yılından itibaren, yeknesaklığı sağlamak adına müstekar biçimde; "*kamulaştırma alacağının tahsiline ilişkin uyuşmazlıklar dışındaki*" tüm ihtilaflarda, alacağını geç alan *alacaklının paranın değer kaybını önlemek adına getiri sağlayan yatırımlara yöneleceğini "karine olarak" kabul etmiştir.*

Bu hususa ilişkin olarak son örnek, HGK'nun 7.2.2007 tarih ve 2007/11-55 E. 2007/53 K. sayılı kararıdır. Bu karara göre, munzam zararın varlığı fiili bir karine olarak kabul edilmeli ve alacaklının parasını yatırım araçlarına yatıramaması nedeniyle uğradığı zarar, yani munzam zarar miktarı:

- i) enflasyonun artış oranı,
- ii) bu oranın eşya fiyatlarına yansıma durumu (toptan eşya fiyatları endeksi),
- iii) mevduat faiz oranları,
- iv) devlet tahvillerine ödenen faiz oranları ve,
- v) döviz kurlarındaki değişiklikler dikkate alınarak,

Birlikçi incelemesi yoluyla hesaplanmalı ve gereken hallerde BK md. 43/I hükmünün hakime **tanıdığı** takdir yetkisinden yararlanılmalıdır.

Munzam zarara ilişkin tazminat talebi, doktrinde asıl borcun bir uzantısı olarak değil bağımsız bir alacak hakkı olarak kabul edilmektedir (*Barlas*). Kanunda, söz konusu tazminat talebinin hangi zamanaşımı süresine tabi olacağı ayrıca gösterilmiş değildir. Bu konuda mevcut bulunan görüşlerden ilkinde göre, tazminat talebine asıl borca uygulanan zamanaşımı süresi uygulanmalıdır. Bu görüş, tazminat talebinin, asıl borcun ifası talebinin bir uzantısı olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Yargıtay tarafından benimsenen ikinci görüşe göre ise, munzam zarar alacağı asıl borçtan bağımsız karakterde olduğundan, bu alacağa BK md. 125 hükmünde öngörülen 10 yıllık genel zamanaşımı süresi uygulanmak gerekir (Yarg. HGK., 7.2.2007, 2007/11-55 E. 2007/53 K.).

Kanımızca, munzam zarar alacağının asıl alacaktan bağımsız olarak düşünülmesi doğru değildir. Munzam zarar, asıl alacağın vadesinde tahsil edilememesi nedeniyle uğranan zararın bir parçasıdır; dolayısıyla asıl alacaktan bağımsız olarak nitelendirilemez. Bu itibarla, *asıl alacağa uygulanan zamanaşımı süresinin munzam zarar talebi bakımından da geçerli kabul edilmesi daha doğru olacaktır.*

Son olarak, munzam zarar talebine ilişkin zamanaşımı süresinin hangi tarihten itibaren işlemeye başlayacağı da tartışmaya açılmalıdır. Bir görüşe göre, munzam zarar miktarı ancak temerrüt faizi tahsil edildikten sonra ortaya çıkacağından, zamanaşımı temerrüt faizinin tahsil edildiği tarihten itibaren başlatılmalıdır. Yargıtay uygulaması da bu yöndedir (Yarg. 11. HD., 14.10.2004, E. 2004/721 K. 2004/9798).

Kanımızca, *munzam zararın temerrüt ile birlikte doğup oluşmaya başladığı kabul edilmelidir.* Bu itibarla, zamanaşımı süresi de asıl alacağın muaccel olduğu tarihten itibaren başlatılmalıdır. Zamanaşımının alacağın muaccel olduğu tarihten başlayacağını öngören BK md. 128 hükmü bu sonucu zorunlu kılmaktadır.

Kaldı ki, BK md. 105/II hükmü uyarınca, alacaklı, asıl alacak için dava ikame ederken temerrüt faizi ile karşılanamayacak munzam zararını da talep edebilme hakkına sahiptir. Gerçekten, söz konusu hükme göre, munzam zarar derhal takdir olunabilirse hakim, esasla dair karar verirken bu zararın miktarını dahi tayin edebilir. Alacaklı, asıl alacağı için dava açarken temerrüt faizinin zararını karşılayıp karşılayamayacağını rahatlıkla öngörebilir ve bunu hesaplayabilir. Bunun için, söz konusu parayı işletmek suretiyle elde edebileceği getiri oranı ile temerrüt faizi oranlarını karşılaştırması yeterlidir. Munzam zarar asıl alacak ile birlikte talep edildiği takdirde, alacaklıdan dava yoluyla talep ettiği zararın temerrüt faizi ile karşılanan kısmını ayrıca ispat etmesi talep edilmeyecek, munzam zarar olarak talep ettiği kısmını ise ayrıca ispat edilmesi aranacaktır. Dolayısıyla, kural alacaklının asıl alacağı talep ederken munzam zararını da talep etmesi gerektiği yönünde olmalıdır. Bu noktada ise usul hukukundan kaynaklanan bir engel ile karşılaşılacaktır. Davanın ne kadar süreceği ve asıl alacağa ilişkin ödemenin ne zaman yapılacağı belli olmadığından, alacaklı talep edeceği munzam zarar tutarını nasıl belirleyecek ve bu tutar üzerinden nasıl nisbi harç ödeyecektir? Sorun şu yöntemle çözülebilir: Nasıl ki talep edilen temerrüt faizi için ayrıca harç ödenmesi gerekmiyorsa, asıl alacağa ek olarak talep edilen munzam zarar için de ayrıca nisbi harç ödenmesi aranmamalıdır. Bu takdirde, alacaklının asıl alacak için açtığı davada munzam zarar talebinde bulunabilmesinin önü açılmış ve usul ekonomisine büyük katkı sağlanmış olacaktır. Diğerinden, munzam zarar bağımsız değil fer'i nitelikte bir alacak olarak kabul edilecek olursa, yine fer'i nitelikte olan temerrüt faizi gibi munzam zarar için de ayrıca harç ödenmesi gerekmecektir.

Bu açıklamalar çerçevesinde, şahsi görüşüm, kural olarak asıl alacağın talep edildiği davada munzam zarar talebinde bulunulması gerektiği yönündedir. Dolayısıyla, munzam zarar alacağı da asıl alacak ile birlikte muaccel hale gelmiş kabul edilmeli, zamanaşım da asıl alacağın zamanaşımının başladığı tarihte başlatılmalıdır. Asıl alacağa ilişkin davada

munzam zarar talebinde bulunulmamış ise, asıl alacağın tabi bulunduğu zamanaşımı süresi içerisinde her zaman ıslah ya da ek dava yoluyla talebin munzam zarar alacağını da kapsayacak şekilde genişletilebilmesi mümkündür.

BK md. 105/II hükmü de bu görüşümü teyit etmektedir. Gerçekten, söz konusu hüküm, alacaklıya asıl alacağa ilişkin olarak ikame ettiği davada munzam zarar talebini ileri sürebilme hakkı tanıdığına göre; munzam zarara ilişkin zamanaşımının asıl alacağın fiilen ödendiği tarihte başlayacağı görüşü kabul edilecek olursa, Kanun'un henüz zamanaşımının başlamadığı bir tarihte alacaklıya munzam zararını talep etme hakkı tanıdığı sonucuna ulaşmak gerekecektir. Böyle bir tablonun ise mümkün olmadığı aşikardır.

Son olarak, uygulamada karşılaşılan tablonun aksine, munzam zararın tazminine yönelik olarak açılmış olan dava devam etmekteyken, bu dava süresince yaşanan gecikme için ikinci bir munzam zarar davası açılması doğru değildir. Bu takdirde, munzam zarar davası ikame etme hakkı dolaylı olarak zamanaşımı süresinin dışına uzatılmış ve aynı alacak için süregiden bir davalar zinciri yaratılmış olmaktadır. Bu da haksız ve adaletsiz bir tablo teşkil etmektedir.

II

la

ker
ları

* Yar

—

—